

———— Bewoners die zelf een speeltuin inrichten en het gemeentelijk groen vervangen zonder dat daar een gemeenteraad of wethouder aan te pas komt: het kan met steun van Hollands Kroon. ‘Het gaat ons om het creëren van saamhorigheid in de buurt.’

HOLLANDS KROON BRENGT PARTICIPATIESAMENLEVING IN PRAKTIJK

DE BURGER AAN ZET

SABINE VAN BILJOUW
‘Van de gemeente mocht alles.’

De speeltuin aan de Dokter Hoogkamerlaan in het Noord-Hollandse Middenmeer is er een als vele andere met een klimrek, een glijbaan, een schommel en de onvermijdelijke wipkip. Vooral

die wipkip was het die Sabine van Biljouw deed verzuchten: verdienen de kinderen uit de buurt niet wat originelers? ‘Als mijn kinderen hier gaan spelen, zijn ze altijd binnen vijf minuten weer terug’, vertelt Van Biljouw (34) – moeder van vier – bij de speeltuin in het dorp in de Wieringermeer. Samen met drie andere moeders uit de buurt stapte Van Biljouw naar de gemeente

Hollands Kroon. ‘We hebben bij het eerste gesprek hoog ingezet, omdat we dachten dat toch niet alles kon. Maar van de gemeente mocht alles.’ Dus komt er nu op de groene weide in Middenmeer een speeltuin van 60.000 euro. Waar nu nog een stapel zand ligt, roetsjen straks kinderen van een kabelbaan. Het geld voor de nieuwe speeltuin is bij lange na niet alleen afkomstig van de ge-

PIONIEREN IN DE POLDER

In Hollands Kroon doen ze het helemaal anders: er zijn geen managers, geen vaste werktijden en iedereen mag zo lang op vakantie als hij wil. Mits het werk gedaan wordt. Binnenlands Bestuur doet verslag.

meente. Die betaalt één toestel, een paar picknicktafels en wat andere kleine aanpassingen. De rest van het geld hebben de omwonenden zelf bij elkaar gekregen, met onder meer *crowdfunding*, het verkopen van oliebollen en het veilen van producten van de plaatselijke middenstand, zoals een barbecue. ‘We hebben nog maar een paar duizend euro nodig’, zegt Van Biljouw trots. Nog voor de zomer moet de nieuwe speeltuin klaar zijn.

LOPEND VUURTJE

Een paar kilometer verderop in Wieringerwerf is op de Strekel en Zicht het gemeentelijk groen voor de deuren van de woningen vervangen – op initiatief van inwoners en op kosten van Hollands Kroon. ‘Dit is een goed voorbeeld van samenwerken met de gemeente’, zegt een man voor zijn woning. Als tegenprestatie wordt wel van inwoners verwacht dat ze zelf het onderhoud verzorgen. ‘Deze meener gaat op verjaardagen vertellen dat het mogelijk is om de beplanting bij je in de buurt te laten vervangen door de gemeente. Daarmee gaat het als een lopend vuurtje door de gemeenschap’, zegt Nanneke Barends. Zij is samen met vijf teamleden verantwoordelijk voor het ‘kernbeheer’ bij de fusiegemeente in de kop van Noord-Holland.

De speeltuin in Middenmeer en de vervanging van het gemeentelijk groen in Wieringerwerf zijn twee voorbeelden van de inmiddels 120 ‘kernbeheerprojecten’ in Hollands Kroon. Op jaarbasis heeft het team zo’n 180.000 euro te besteden aan projecten in de openbare ruimte, zonder dat er een wethouder of de gemeenteraad aan te pas komt. Het team moet de uitgaven wel verantwoorden aan de directie. De belangrijkste eisen bij een aanvraag zijn ‘draagvlak’ in de buurt en dat mensen zelf voor het onderhoud zorgen. Kernbeheerder René Duistermaat moet regelmatig uitleggen dat het gemeentelijk beleid géén bezuiniging is. ‘Het vervangen van al dat groen kost ons juist heel veel geld. Het gaat ons om het creëren van saamhorigheid in de buurt.’ Die saamhorigheid ontstaat als buurtbewoners samen de verantwoordelijkheid voor een speeltuin of parkje op zich nemen, zo is de gedachte.

DRAAGVLAK CREËREN

Om draagvlak voor de nieuwe speeltuin te creëren, heeft Sabine van Biljouw met haar mede-initiatiefnemers en de gemeente een bijeenkomst voor omwonenden georganiseerd. ‘Daar hebben we mensen gerust kunnen stellen dat het geen Efteling wordt.’ Voordat de teamleden van kernbeheer een besluit nemen over een aanvraag gaan ze altijd langs bij de inwoners. Barends: ‘Of iets nu wel of niet gerealiseerd kan worden, een persoonlijk gesprek is altijd beter dan een brief.’ Hollands Kroon gelooft erg in het stimuleren van eigen initiatief van inwoners. Met het ‘kernbeheer’ wil de gemeente mensen de kans geven om ‘zelf invloed op de openbare ruimte uit te oefenen’. De directie van Hollands Kroon is ervan overtuigd dat de positie van de politiek ten opzichte van de samenleving ‘fundamenteel’ gaat veranderen. In de filosofie van de directieleden wordt er meer op hoofdlijnen bestuurd en krijgen inwoners, bedrijven en instellingen meer zeggenschap. ‘Als je ergens zelf een besluit over neemt, voel je je betrokken en wordt het je eigen kindje’, zegt gemeentesecretaris Arthur Cremers. ‘Door mensen meer zeggenschap te geven, vergroot je als gemeente je draagvlak en legitimiteit.’ Wethouder Frits Westerkamp (LADA) wijst erop dat de technologische mogelijkheden om mensen meer bij hun leefomgeving en de besluitvorming te betrekken de afgelopen jaren enorm zijn gegroeid. Hollands Kroon wil die mogelijkheden beter gaan benutten. Via het digitale platform Argu kunnen inwoners van de gemeente aangeven of zij een derde container voor plastic, blik en lege pakken voor de deur willen. Of welke fietsknelpunten zij ervaren in Hollands Kroon. Ook kunnen mensen hun mening geven over de door de gemeente geselecteerde locaties voor een asielzoekerscentrum (azc).

DIGITALE BESLUITVORMING

Nu maakt nog maar zo’n 10 procent van de ruim 47.000 inwoners van Hollands Kroon af en toe gebruik van Argu. Gemeenteraadslid Jan Eichhorn (GroenLinks) vindt dat niet representatief en trekt daaruit de conclusie dat het met de betrokkenheid van bewoners bij de besluitvorming wel meevalt. Wethouder

‘De tijd dat de gemeente alles regelde, is voorbij’

Westerkamp is het daar niet mee eens. Hij wijst erop dat er afgelopen najaar bijna 3.300 reacties zijn binnengekomen over de locatiekeuze voor een azc. ‘Ook de komst van de oranje afvalbak zorgde voor heel veel reacties.’

Raadslid Johan Paul de Groot (ChristenUnie) vindt het goed dat inwoners bij de locatiekeuze voor een azc zijn betrokken. ‘Maar dat is een uitzondering, we zijn zeker nog geen voorbeeldgemeente.’ De Groot vraagt zich wel af of je de burgers overal bij moet betrekken. ‘De meeste zaken interesseren mensen niet. En als er iets belangrijks wordt besloten, bijvoorbeeld een zwembad dat dichtgaat, weten de burgers je toch wel te vinden.’

Ook Cremers is van mening dat lang niet alle onderwerpen geschikt zijn om de besluitvorming over te laten aan inwoners. Als voorbeeld noemt hij de komst van een transformatorstation in het dorp ’t Veld. ‘Zo’n station wil niemand in zijn buurt, daar moet de politiek knopen over doorhakken.’ De gemeentesecretaris gelooft heel erg in digitale besluitvorming door inwoners van de gemeente. ‘Vroeger stond op een doordeweekse informatieavond in het buurthuis een kop koffie klaar en dan kwamen daar vijftig mensen op af. Nu bereiken we via Argu al honderd keer zoveel mensen. En de rek is er nog lang niet uit.’ Inwoners kunnen via het platform ook op de hoogte worden gehouden van belangrijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld als een bestemmingsplan in hun buurt wordt gewijzigd of als er een besluit gaat vallen in de gemeenteraad. Nu bepaalt de gemeente nog welke onderwerpen er op Argu komen, maar in de toekomst zouden inwoners de agenda moeten bepalen, vindt Henk van Gameren. ‘Het is niet zozeer dat wij dat willen, dat willen de mensen. Iedereen heeft het recht om mee te praten over zijn directe leefomgeving’, zegt de fractievoorzitter van coalitiepartij LADA. En dat ▶

BINNENLANDS BESTUUR - WEEK 18 | 2017

recht eisen burgers volgens gemeentesecretaris Cremers ook steeds meer op. 'De samenleving is enorm aan het horizontaliseren, hiërarchie wordt steeds minder belangrijk.' Zo is ook de ambtelijke organisatie van Hollands Kroon ingericht: onder de driekoppige directie is iedereen gelijk en de functie van 'manager' bestaat niet meer. Als het gaat om burgerparticipatie is Hollands Kroon volgens Cremers niet uniek, maar de gemeente gaat daar wel verder in dan gemiddeld.

Zo staat Hollands Kroon in beginsel altijd positief tegenover burgerinitiatieven, zegt de gemeentesecretaris. 'Wij verlenen zo snel mogelijk vergunningen en proberen mee te denken met onze inwoners.'

Als voorbeeld noemt hij het voormalige gemeentehuis in Wieringermeer, dat na de fusie leeg kwam te staan en op initiatief van enthousiaste dorpsbewoners is omge-

bouwd tot een multifunctioneel bedrijfsverzamelgebouw. 'Binnen acht maanden was het gebouw grondig verbouwd en overgedragen aan de initiatiefnemers. Inmiddels bruiset het van de activiteiten, variërend van een filmhuis, een kinderopvang en een ouderencafé tot een *fashion start-up*.'

MEEVOETBALLEN

Volgens de gemeentesecretaris leidt het beleid van Hollands Kroon tot meer 'dynamiek in de samenleving'. 'Sociale wijkteams, vrijwillige buurtbemiddelaars en kernbeheerders hebben een steeds belangrijkere rol om intensief samen te werken met inwoners, bedrijven en instellingen. Het bestuur is minder aan het meevoetballen en krijgt meer het karakter van scheidsrechter.' Het op afstand plaatsen van het gemeentebestuur sluit aan bij de 'essentie van wat een democratie tot een democratie maakt', zegt Cremers. 'Invloed aan het volk op basis van de scheiding der machten.'

Toch is niet iedereen in Hollands Kroon even positief over de ontwikkelingen bij de

gemeente en de ronkende teksten waarmee die gepromoot worden. Een inwoner vindt dat 'de organisatie behoorlijk aan navelstaring lijdt', schrijft hij op de website van *Binnenlands Bestuur*. 'Hollands Kroon is behoorlijk met zichzelf ingenomen en innovatie lijkt telkens het toverwoord. Als inwoner merk ik maar weinig van die vernieuwing – of het moet zijn dat er weer iets verdwijnt.'

Barends en haar teamgenoot Duistermaat krijgen vaker dergelijke kritische reacties van inwoners, vertellen ze tijdens een rondgang langs een aantal 'kernbeheerprojecten'. Duistermaat: 'Er zijn mensen die zeggen: "Ik betaal al gemeentebelasting en nu moet ik ook nog zelf het groen voor mijn deur gaan onderhouden." Maar dat hoeft helemaal niet. Als je de beplanting voor je deur mooi vindt, laat je het lekker zo. En dan zorgt de gemeente ook nog voor het onderhoud.' Alleen als mensen een verbetering van hun woonomgeving willen, kan het zijn dat ze daar wat voor moeten doen, zegt Duistermaat. 'Voor wat, hoort wat. De tijd dat de gemeente alles regelde, is voorbij.' ●

ADVERTENTIE

BETER ONDERBOUWDE BESLISSINGEN MOGELIJK MAKEN

Onderzoek en advies voor overheid en non-profit

I&O Research is een maatschappelijk betrokken onderzoeksbureau.

We kennen de uitdagingen waar de overheid voor staat.

We helpen u graag deze uitdagingen het hoofd te bieden, met onderzoek & advies:

- Cliëntervaringsonderzoek Wmo, Jeugd en Participatie
- Mantelzorgers- en vrijwilligersonderzoek
- Beleidsvaluatie
- Kwalitatief onderzoek
- Tolerantie en discriminatieonderzoek
- Verbeterworkshops en activatiesessies
- Klantreisonderzoek: op eigen kracht verder

Bel of mail me voor een vrijblijvend advies.

Rachel Beerepoot, accountmanager Werk, Zorg & Jongeren
r.beerepoot@ioresearch.nl

Enschede • Amsterdam

T (053) 48 25 000
> ioresearch.nl